

KOMMUNSTYRELSEN

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande God kommunal hushållning SOU 2021:75

Sammanfattning

Täby kommun ser positivt på att det görs en översyn av kommunallagens ekonomikapitel. Ett relevant och uppdaterat regelverk är en viktig del i en framgångsrik kommunal ekonomistyrning på både kort och lång sikt.

Täby kommun ställer sig dock tveksam till om att ett delvis skärpt regelverk kommer hjälpa de kommuner och regioner som inte når upp till lagens krav på god ekonomisk hushållning.

Täby kommun menar att ett ökat incitament i inkomstutjämningsramen för den kommunalekonomiska utjämningsramen skulle vara en väg att hjälpa dessa kommuner och regioner att öka sina intäkter via en ökad egen skattebas.

Täby kommun ser positivt på förslaget att via en resultatreserv kunna använda tidigare års icke planerade överskott. Det skulle ge kommunen möjlighet att sänka skatten och på det sättet betala tillbaka skatteintäkter till kommunens invånare.

Synpunkter

Allmänt

Täby kommun ser positivt på att det görs en översyn av kommunallagens ekonomikapitel. Ett relevant och uppdaterat regelverk är en viktig del i en framgångsrik kommunal ekonomistyrning på både kort och lång sikt.

Täby kommun ställer sig dock tveksam till om att ett delvis skärpt regelverk kommer hjälpa de kommuner och regioner som inte når upp till lagens krav på god ekonomisk hushållning. I någon mening får de skötsamma kommunerna betala med en ökad administration för en tveksam slutsats om att dessa kommuner och regioner ska utvecklas åt rätt håll. Här borde ett mer riktat arbete ge större effekt. *Kommundelegeration för tillfälligt stöd till vissa kommuner och*

regioner har därför ett viktigt arbete och borde getts ett friare uppdrag vid val av kommuner än vad det föreslagna soliditetsmålet medger.

Täby kommun är något förvånad över att så många kommuner har svårt att uppnå lagens intentioner avseende god ekonomisk hushållning. Dessa kommuner har genomgående en högre kommunalskatt och kompenseras för eventuella strukturella merkostnader inom ramen för den kommunalekonomiska utjämningsen. De borde således ha goda förutsättningar.

Att försöka stärka sin finansiella ställning genom tillväxtfrämjande åtgärder ger mycket liten utdelning på inkomsterna med den nuvarande utjämningsen. Ett sätt att hjälpa dessa kommuner och regioner vore att stärka incitamenten i inkomstutjämningsen.

Nedan följer Täby kommuns mer detaljerade synpunkter på utredningsens förslag.

God ekonomisk hushållning blir god kommunal hushållning

Täby kommun tillstyrker förslaget. Om namnbytet kan tydliggöra kopplingen mellan ekonomi och verksamhet är det ett välkommet byte.

Ett tioårigt program för god kommunal hushållning

Täby kommun tillstyrker förslaget. God kommunal hushållning som tar sin utgångspunkt i generationsperspektivet kräver helt enkelt ett längre tidsperspektiv. För att programmet ska få en legitimitet är det ett bra förslag att det ska godkännas av kommunfullmäktige.

Utmaningen i detta förslag blir att detta program ska få genomslag i den årliga budgeten samt hur den enskilda kommunen eller regionen lyckas med analysen av sina egna målnivåer etc. För att visa betydelsen av detta program tillstyrker Täby kommun förslaget att kommuner och regioner ska rapportera in målen och nivåerna (se vidare under rubriken Utvecklad statistik).

Ekonomi i balans

Täby kommun delar utredningsens slutsatser att balanskravet har varit till nytta för kommunsektorn. Balanskravsresultatet har dock inte använts i Täby kommuns ekonomistyrning då det innehåller poster av engångskaraktär såsom exploateringsintäkter. De förändringar som föreslås är ett steg i rätt riktning men ett underliggande resultat som ska användas i den lokala ekonomistyrningen bör vara flexibelt till innehåll och definition. Därför bör varje kommun ta fram sin egen definition av ett underliggande resultat.

Resultatreserv

Täby kommun tillstyrker förslaget att ta bort resultatutjämningsreserven och inför en resultatreserv. Det ska inte vara en kommunal uppgift att bedriva statlig konjunkturpolitik.

Ett av problemen med dagens resultatutjämningsreserv är att det krävs ett negativt balanskravsresultat för att kunna använda den. Utredningens förslag innebär att ianspråktagande blir möjligt även vid ett positivt balanskravsresultat, vilket innebär en klar förbättring.

Täby ställer sig dock frågande till den föreslagna nivån på 2 procent. Nivån borde istället kopplas den angivna resultatnivån i programmet och avsättning kan bara ske om resultatet överstiger det finansiella målet. Om kommunen eller regionen gjort sin analys har man vägt in vilken självfinansieringsgrad av investeringar som är rimligt. Att sätta av medel som är tänkta till att finansiera investeringar innebär att man "använder" pengarna två gånger.

För en kommun med ett lågt resultatmål kan den föreslagna nivån innebära att inte får sätta av pengar trots ett positivt kassaflöde.

Det är positivt att kommunen själv kan besluta om när och hur medlen får användas i den föreslagna resultatreserven. Utredningen menar dock att man inte ska använda detta till för att hålla en lägre skattesats än nödvändigt. Täby kommun menar dock att användandet av en resultatreserv skulle vara ett bra sätt att genom en tillfälligt sänkt skatt "återbetala" en del av oplanerade överskott till kommunens invånare.

Konjunkturutjämning

Täby kommun avstyrker förslaget. En modell för konjunkturutjämning såsom den föreslås av utredningen är en krånglig väg för att uppnå målet att kommunernas agerande inte ska förvärra en lågkonjunktur. Staten kan som det är nu via det generella statsbidraget tillfälligt tillföra kommunerna resurser de år skatteunderlaget utvecklas svagare. Vid en större ekonomisk kris måste staten alltjämt ha en möjlighet att prioritera bland sina utgifter. Att då ha en modell som ger vissa områden förtur är mindre lyckat ur ett statsfinansiellt perspektiv.

Vid mer akuta fall i skatteunderlaget under pågående budgetår är det bättre att staten övertar delar av eller hela betalningsansvaret för den så kallade slutavräkningen.

Utvecklad budget

Täby kommun tillstyrker förslaget. Flertalet av de förslag som utredningen föreslår har Täby kommun redan implementerat med lyckat resultat.

Stärkt uppföljning

Täby kommun tillstyrker delar av förslaget. Att så tidigt som möjligt upptäcka och åtgärda budgetavvikelser är viktigt för en framgångsrik ekonomistyrning. Av den anledningen gör Täby kommun sedan ett antal år delårsbokslut per den sista juli.

Att som utredningen föreslår fokusera mer på prognos och mindre på att analysera utfall tror Täby kommun är fel väg att gå. Balansräkning och kassaflöde ger värdefull information i analysen av kommunens finansiella ställning – även om det avser delar av året.

Utredningens förslag att den ska godkännas av fullmäktige innan juni månads utgång innebär att det i praktiken som mest kan innehålla fyra månader av ekonomiska händelser. Prognoserna efter tre till fyra månaders utfall brukar oftast inte säga så mycket varför Täby kommun menar att den föreslagna tidsperioden är för kort.

Åtgärder vid befarade budgetavvikelser ska vara en del av en väl fungerande ekonomistyrning där varje nivå gör sitt för att få ekonomi i balans och det ska inte behövas en plan från kommunfullmäktige för detta ändamål.

Skärpt revision och kontroll

Täby kommun tillstyrker utredningens förslag. Den kommunala revisionen har en viktig roll när det gäller granskningen av kommunal ekonomi och verksamhet. Att ge revisionen en stärkt roll kan förhoppningsvis ge en skarpare och mer relevant granskning.

Vägledning och stöd

Täby kommun avstyrker utredningens förslag. Den främsta orsaken är att Sverige inte behöver fler statliga myndigheter. Behoven av vägledning och stöd borde kunna lösas utav Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Rådet för främjandet av kommunala analyser (RKA).

Utöver detta har yrkesföreningen Kommunalekonomernas förening (KEF) en viktig roll att fylla när det kommer till kompetensutvecklingen av tjänstepersoner och förtroendevalda inom den kommunala ekonomistyrningen.

Utvecklad statistik

Täby kommun tillstyrker förslaget. Grundprincipen bör dock vara att staten ska minimera uppgiftsinsamlingen från kommuner och regioner. Men ekonomiska data hör till den del där staten med all rätt bör få tillgång till relevanta uppgifter. Det mesta av uppgifterna måste kommuner och regioner redan sammanställa i årsredovisningen så merarbetet torde vara litet. Detta gäller exempelvis kassaflödesanalysen.

Staten måste vidare kunna lita på att den statistik som samlas in är korrekt. Här kan det finnas anledning att utöka SCB resurser för granskning och kvalitetskontroll av de insamlade uppgifterna. Att lägga resurser på detta är mer angeläget än att tillskapa en ny myndighet (se punkten ovan om Vägledning och stöd).

Inga förslag om utgiftstak och lånetak

Täby kommun instämmer med utredningen att staten inte kan eller bör reglera nivån på utgifter och upplåning. Sådana tak kan dock behövas i det enskilda fallet för att den lokala ekonomin ska ha en sund utveckling.

Staten kan dock behöva förbättra sin uppföljning av både kommunsektorn i sin helhet och enskilda kommuner och regioner. Staten måste få ha möjlighet att få ha synpunkter i tid och inte komma in i skedet när det redan är för sent. Detta arbete bör utgöra en naturlig del i regeringskansliets löpnade arbete. Även här kan det finnas behov av utökade resurser.